

Ярема Оксана Григорівна,

доцент кафедри адміністративно-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та правоохоронної діяльності Львівського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

ЧЕСНІСТЬ ТА НЕПІДКУПНІСТЬ ЯК НЕОБХІДНІ УМОВИ ДЛЯ НАЛЕЖНОГО ВИКОНАННЯ СУДДЕЮ СВОЇХ ОБОВ'ЯЗКІВ

У сучасній правовій державі судова влада відіграє ключову роль у забезпеченні верховенства права, захисті прав і свобод людини, формуванні довіри громадян до органів публічної влади. Відповідно, до суддівської професії висуваються підвищені вимоги щодо дотримання норм професійної етики, зокрема чесності та непідкупності. Ці цінності становлять фундамент справедливого правосуддя й визначають спроможність судді здійснювати свої повноваження відповідно до Конституції та законів України.

Відповідно до п. 2 ч. 7 ст. 56 Закону України «Про судоустрій та статус суддів», до обов'язків судді належить дотримуватися правил суддівської етики, у тому числі виявляти та підтримувати високі стандарти поведінки у будь-якій діяльності з метою укріплення суспільної довіри до суду, забезпечення впевненості суспільства в чесності та непідкупності суддів [1].

Чесність – це внутрішня моральна характеристика судді, що проявляється у правдивості, дотриманні професійної честі, відмові від маніпуляцій.

Непідкупність – здатність судді протистояти спробам зовнішнього впливу. Вона передбачає абсолютну недопустимість прийняття подарунків, винагород, будь-яких послуг, що можуть вплинути на неупередженість судового рішення.

Дотримуючись чесності як прояву професійної відповідальності суддя повинен уникати сумнівних контактів, своєчасно декларувати доходи, запобігати конфлікту інтересів, забезпечувати прозорість своєї діяльності, дотримуватися високих стандартів у приватному житті, бути незалежним від політичного впливу.

Категорію «непідкупності» можна розглядати як антикорупційний бар'єр. Корупція в судовій сфері має особливо небезпечний характер, оскільки стимулює безкарність та формує правовий нігілізм. Відповідно, з

метою запобігання корупції законодавство передбачає обов'язок повідомляти про неправомірні пропозиції, дисциплінарну відповідальність, люстраційні заборони.

Отже, принципи чесності та непідкупності є не лише моральними чеснотами, а й юридичними обов'язками.

Відповідно до третього показника Бангалорських принципів – чесність та непідкупність є необхідними умовами для належного виконання суддею своїх обов'язків. Суддя демонструє поведінку, бездоганну навіть з точки зору стороннього спостерігача. Спосіб дій та поведінка судді мають підтримувати впевненість суспільства в чесності та непідкупності судових органів. Недостатньо просто чинити правосуддя, потрібно робити це відкрито для суспільства [2].

Консультативна рада європейських суддів (КРЕС) у Висновку № 27 (2024) про дисциплінарну відповідальність суддів, зазначає, що судді повинні виконувати свої обов'язки відповідно до найвищих стандартів професійної поведінки, щоб виконувати їхню конституційну роль. Наслідком того, що суспільство наділяє судову владу такими широкими повноваженнями, є те, що повинні існувати певні засоби притягнення суддів до відповідальності і навіть усунення їх з посади у випадках настільки серйозних порушень, що це виправдовує такий засіб. Особливо це стосується випадків суддівської корупції, які докорінно підривають довіру суспільства до безсторонності та незалежності суддів [3].

Як впливає з судової практики, щодо поведінки судді з точки зору відповідності стандартам етики та впливу на авторитет судової влади, суди висловлюють правову позицію про те, що суддя повинен бути прикладом доброчесності не лише під час здійснення правосуддя, а й у приватному житті і навіть поява сумніву в суспільства щодо чесності є порушенням етичних засад.

Високі стандарти поведінки полягають у тому, що суддя як на роботі, так і поза її межами, в повсякденному житті, має демонструвати таку поведінку, щоб учасники процесу та оточуючі бачили в ньому еталон порядності і справедливості – високоморальну, чесну, стриману, врівноважену людину. При цьому суддя має не лише подавати особистий приклад, але й пропагувати етичну поведінку серед учасників процесу та оточуючих, вимагати етичної поведінки від інших [4].

Отже, чесність і непідкупність – це не лише моральні якості, а системоутворюючі принципи організації судової влади. Вони забезпечують безсторонність правосуддя, формують суспільну довіру,

сприяють ефективному захисту прав людини та зміцненню верховенства права. Чесність і непідкупність – це не декларативні цінності, а реальна юридична категорія, за порушення якої настає правова та дисциплінарна відповідальність. Без цих якостей суддя не здатен належно виконувати функції правосуддя.

Суддя, який дотримується цих принципів, не лише виконує вимоги законодавства, а й утворює високий стандарт професійної поведінки, стає прикладом для правничої спільноти та суспільства загалом. У контексті судової реформи України чесність та непідкупність повинні залишатися безкомпромісними вимогами, від яких залежить майбутнє національної юстиції.

Список використаних джерел

1. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>

2. Бангалорські принципи поведінки суддів від 19 травня 2006 року. Резолюція Економічної та Соціальної Ради ООН 27.07.2006. № 2006/23. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_j67#Text

3. Про дисциплінарну відповідальність суддів: Висновок Консультативної ради європейських суддів (КРЕС) № 27, 2024. URL: <https://vkksu.gov.ua/page/vysnovky-konsultatyvnoyi-rady-yevropeyskyh-suddiv-ccje>

4. Постанова Великої палати Верховного Суду від 03 липня 2025 року у справі № 990SCGC/14/25. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128812951>

Крикун Сергій Вікторович,

здобувач Національної академії внутрішніх справ

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ВЗАЄМОДІЇ УПОВНОВАЖЕНИХ СУБ'ЄКТІВ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ КОНТРОЛЮ ЗА ВЧИНЕННЯМ ЗЛОЧИНУ

Своєчасне виявлення та розслідування кримінальних правопорушень досягається шляхом поєднання зусиль усіх органів та підрозділів Національної поліції, забезпечення належного рівня їх взаємодії відповідно до вимог законодавства [1, с. 283]. Науковому дослідженню різних аспектів проблем взаємодії правоохоронних органів в процесі протидії злочинності була приділена увага багатьма вченими, такими як: С.В. Албул, О.М. Бандурка, В.В. Дараган, Д.Й. Никифорчук, М.А. Погорецький, В.В. Поливода, І.В. Потайчук, О.С. Тарасенко, Г.К. Тетерятник, Д.М. Цехан, С.С. Чернявський,